

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Ulvsjömyrarna, Årjängs kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610028 Ulvsjömyrarna
Mittpunktskoordinat:	1253030 - 6602306
Totalareal:	477 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekad enligt både Habitatdirektivet och fågeldirektivet
Ägandeförhållanden:	Området berör ett 20-tal privatägda fastigheter

Beskrivning av området

Ulvsjömyrarnas Natura 2000-område består till stor del av ett stort dråg-mossekomplex. Myrkomplexet är speciellt på många sätt och hyser höga naturvärden samt vetenskapliga värden. Myrkomplexet är beläget i en gränzson mellan flera olika geografiskt skilda myrtyper. Detta kan till stor del förklaras av att myren ligger mer än 200 meter högre än de låglänta trakterna i nordost och sydväst. Det höglänta läget ger området ett kallare och nederbördsrikare klimat vilket gynnar flera nordliga arter. Här finns vidare några subatlantiska arters nordligaste växtlokaler. Växtgeografiskt intressanta arter som påträffas på Ulvsjömyrarna är småsileshår, klockkljung, brunag, dvärgbjörk, dyttåg och skvattram.

Områdets berggrund är av skilda slag. De nordvästra delarna består av gnejser och de sydöstra delarna består huvudsakligen av leptiter, graniter och grönstenar. Grönstensförekomsten gynnar en rikare vegetation varför rikkärrsarter påträffas i dessa delar. Områdets brutna topografi bidrar även till förekomst av en rad olika växtsamhällen.

Vad det gäller mänsklig påverkan är myrmarken så vitt känt orörd. Vissa delar har dock slåttats under myrslätterepoken. Myrholmarna hyser skog av naturskogskaraktär. I skogen omkring myrkomplexet bedrivs dock aktivt skogsbruk. Trots skogsbruket påträffas tre nyckelbiotoper samt fyra naturvärdesobjekt. Där förekommer senvuxen tall och gran och gamla, grova aspar. Ett av naturvärdesobjekten utgör en sedan länge känd spelplats för tjäder.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)	
		Rapporterad	Nytt förslag
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungfly	105	
9010	Västlig taiga	20	
91D0	Skogbevuxen myr	20	

Ingående naturtyper enligt fågeldirektivet

Artkod	Artnamn
A104	Järpe <i>Bonasia bonasia</i>
A127	Trana <i>Grus grus</i>
A166	Grönben <i>Tringa glareola</i>
A236	Spillkråka <i>Dryoctopus martius</i>
A409	Orre <i>Tetrao tetrix</i>

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Ulvsjömyrarna är att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för ingående naturtyper och arter. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att uppsatta bevarandemål uppnås. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtyper och arter i Ulvsjömyrarnas Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungfly (7140)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst x ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vegetationen är naturligt lågvuxen på minst x ha. Högvuxna negativa indikatorarter täcker ej mer än 1 m²/ha. - Krontäckningen av träd och buskar ska vara mellan 0-x % och stamantalet ska vara mindre än 1000st/ha. - Arealen ska ha ostörd hydrologi och hydrokemi. - Utbredning av mosse- och kärrpartier ska bibehållas. Mosse ska utgöra ca 85 ha och kärr ca 20 ha. - Förekomst av öppet vatten ska bibehållas. Gölarna ska utgöra 1,5-2 ha av myrarealen. <p><i>Typiska arter</i></p>
Västlig taiga (9010)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst x ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/x - Lövträdsandelen ska vara minst x %. - Icke inhemska trädslag ska saknas. <p><i>Typiska arter</i></p>
Skogbevuxen myr (91D0)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst x ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <p><i>Typiska arter</i></p>
Järpe Trana	<p>Mål om arternas population</p> <p>Mål om arternas livsmiljö (samma mål som för 7140, 9010 och 91D0)</p>

Grönben Spillkråka Orre	
-------------------------------	--

*/Bevarandemål fastställs efter basinventeringen.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att ingående naturtyper och arter ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungfly

- Opåverkad hydrologi; avvattande verksamhet får inte ske. De rätta växtbetingelserna för naturtypernas karaktärsarter och typiska arter ska bibehållas så att någon påtaglig minskning av ingående arter inte förekommer.
- Opåverkad hydrokemi; kalkning och andra verksamheter som kan påverka hydrokemin ska undvikas.
- Opåverkade strukturer/formelement (strängar, höljor, gölar mm). Undantag det som klassas som naturliga förändringar.

9010 Västlig taiga samt 91D0 Skogbevuxen myr

- Skoglig kontinuitet (naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning hos de olika trädslagen).
- Naturvärden utvecklas huvudsakligen genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t ex stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Olika typer av substrat:
 - Död ved; grenar, torrakor, lågor mm i olika nedbrytningsstadier samt olika typer av bränd ved
 - Gamla och grova träd med dithörande barkstruktur
 - Lövträd av t ex asp, sälg och rönn
 - Hålträd
 Substraten utgör viktiga livsmiljöer för kryptogamer och insekter. Vissa av substraten är även viktiga som boplatser för fåglar.
- Ostörd hydrologi i myrmarker och sumpskogar.
- Påtaglig minskning av antalet typiska arter och deras populationer får ej ske.

A104 Järpe

Järpen föredrar tät blandskog, ofta i anslutning till surdråg eller bäckar. Andelen lövträd bör ej understiga 10 %. En viktig födoresurs under vintern är alknoppar, alhängen samt björkhängen varför dessa måste finnas i området. I anknytning till födan krävs tillgång på skyddande vegetation till exempel tät ungskog av gran. God tillgång på insekter är mycket viktigt för kycklingarnas överlevnad. Stannfågel.

A127 Trana

Tranan häckar på våta myrmarker, ofta omgärdade av sumpskog eller vatten för att boet skall vara oåtkomligt för marklevande rovdjur. Häckningen kan påbörjas redan i april. Tillgång till störningsfria områden är viktigt. Flyttfågel.

A166 Grönbena

Grönbenan häckar på den fuktigare gräs- eller starrbevuxna delen av myren. Den kräver tillgång på öppet vatten och dyiga stränder. Fåglarna kommer normalt till häckplatsen i maj och påbörjar häckningen snart därefter. Flyttfågel.

A236 Spillkråka

Spillkråka kräver tillgång på lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror. Arten häckar i grövre träd, främst tall och asp. Spillkråkan är en nyckelart i boreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för andra hålhäckande fåglar och däggdjur som inte själva förmår att mejsla ut sitt bo. Stannfågel.

A409 Orre

Orren förekommer på myrar och myrarnas närmaste omgivningar samt på tidiga successioner efter hyggen och skogsbränder. Liksom för de övriga skogshönsen är tillgången på insekter viktiga för kycklingarnas överlevnad. Björkknoppar är viktig diet under vintern. Orren finns i området hela året.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Ulvsjömyrarna är sedan 1976 skyddat som naturreservat med målsättning att bevara det orörda myrkomplexet och vårda området så att naturmiljö och landskapsbild bibehålls. Myrkomplexet och skogklädda myrholmar lämnas för fri utveckling. Genom reservatets föreskrifter förhindras exploatering av området samt verksamheter i omkringliggande mark som kan påverka området på ett betydande sätt. För våtmarkerna utgör ovarsamt skogsbruk i de omgivande skogsbestånden en hotbild.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtyperna och arterna i Natura 2000-området uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus.

Gällande regelverk 2006

- Orre och järpe får jagas under de perioder som anges i bilaga 1 jaktförordningen (1987:905) övriga tider är orre och järpe liksom de övrigt ingående fågelarterna fredade (3 § i jaktlagen (1987:259). Fredningen gäller också arternas ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsen.
- Samrådsplikt gäller enligt 12 kap 6 § Miljöbalken för t ex skogsbruksåtgärder.
- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*

- Ulvsjömyrarna är skyddat som naturreservat.
- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB, hela Natura 2000-området.
- De centrala delarna av området utgörs av våtmarker som ingår i klass 1 i våtmarksinventeringen.

Vid samråds- och tillståndsärenden är det viktigt att beakta hela myrkomplexet och dess tillrinningsområde.

Bevarandestatus idag

7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungfly

Nationellt

Under 1900-talet har den totala arealen av högmossar och aapamyrrar minskat i landet. Förlusten av naturtypen beror främst på uppodling, storskaliga torvtäkter samt markavvattnande projekt. Trots exploateringen av högmossar och aapamyrrar finns idag stora arealer kvar. En stor del av mossarna är dock påverkade av mindre husbehovstäkter samt markavvattningsprojekt. Denna påverkan kan på sikt leda till att mossarna bryts ner. I södra Sverige kan igenväxning av högmossarna komma att bli ett allvarligt problem. Igenväxningen beror här i många fall på ökat kvävenedfall. Endast ett fåtal högmossar i landet har idag en opåverkad hydrologi.

Ulvsjömyrarna

Myrkomplexet utgör ett representativt exempel på naturtypen *öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungfly*. Vegetationen är främst av fattig typ. I nord väst finns dock ett litet strängflarkkärr, Stutekärret, vilket har en rikare vegetation. Vegetationen i kärret påverkas av grönstensförekomst vilket gynnar en rikare kärrvegetation.

Myrkomplexet är så vitt känt orört och hyser botaniska, zoologiska och vetenskapliga värden. Av naturtypens typiska arter påträffas exempelvis dytåg, brunag, tuvsäv, drågvitmossa och sotvitmossa. Arternas utbredning och frekvens är dock okänd. Bevarandestatusen bedöms utifrån befintlig information vara gynnsam.

91D0 Skogbevuxen myr

Nationellt

Den totala arealen av naturtypen har minskat betydligt i landet under 1900-talet, både genom skogsbruk och genom markavvattning. En stor andel av naturtypens objekt har lokala skador i form av diken. Naturtypens utbredningsområde har inte minskat utan förekommer i hela landet, med tyngdpunkt på Norrlandslänen samt Kronobergs län i söder. Naturvärdet varierar beroende på graden av mänsklig påverkan. Det största hotet mot naturtypen utgörs fortfarande av skogsbruk, ändrad vattenregim, förändrad hydrologi samt torvutvinning. Uppskattad total areal av naturtypen i landet är ca 200 0000 ha.

Ulvsjömyrarna

De skogbevuxna myrarna är så vitt känt oskadda. Vad det gäller området djur- och växtliv är informationen knäpönt. Bevarandestatusen är oklar men troligen gynnsam.

9010 Västlig taiga

Nationellt

Naturtypens naturvärden är kopplade till naturlig gammal skog med lång skogskontinuitet, gamla träd och död ved, samt även till brandfält och yngre naturliga successionsstadier. Flera organismgrupper finns representerade bland de karaktärsarter och rödlistade arter som förekommer i naturtypen; insekter, lavar, svampar och mossor.

Denna mycket heterogena naturtyp finns spridd i hela den boreala delen av landet. De största arealerna finns i Norrlandslänen och där finns även mycket av de största naturvärdena, även om områden med höga naturvärden finns i hela landet. Naturvärden kopplade till granskog är speciellt riktade mot nordboreal region, men finns även i sydboreal. Tallskogar, brandfält och triviallövsskogar har olika artsammansättning beroende på var i landet de ligger och kan därför ha höga naturvärden i hela den boreala regionen. Vissa trakter i fr.a. delar av Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland, samt i bl.a. Orsa finnmark och nere i sydöstra Kalmar län har en mer påtaglig brandkontinuitet.

Västlig taiga är ett svensk-finskt tillägg och Sverige/Finland har därmed ett särskilt ansvar för naturtypen inom EU. Historiskt sett är förlusten av västlig taiga mycket stor och endast några få procent återstår (ca 3 % av 21 milj. ha) i boreal region. Produktionsskogsbruket är det största hotet mot naturtypen och dess naturvärden. Bristen på död ved, gamla träd och brandfält leder till en utarmning av artstocken och utdöendet av arter ligger inte i fas med den kvarvarande arealen. Mycket tyder på att flera arter endast lever kvar i restpopulationer som kommer att dö ut inom en snar framtid. Det är därför av stor vikt att så mycket som möjligt av naturtypen undantas skogsbruket. Avsaknaden av brand är också ett problem för naturtypens naturliga dynamik och artinnehåll.

Ulvsjömyrarna

Naturtypen *västlig taiga* förekommer på fastmarksöar spridda i myrmarken. Myrholmarna hyser skog av naturskogs kvalitet och har så vitt känt aldrig påverkats av mänskliga ingrepp. Bevarandestatusen torde vara gynnsam. Närmare inventering av djur- och växtlivet krävs dock för att bekräfta bevarandestatusen.

Nationell bevarandestatus för de ingående fågelarterna

A104 Järpe

Järpen häckar i hela landet med undantag från den fjällnära skogen samt Öland och Gotland. Arten har minskat betydligt under de senaste 30 åren på grund av det moderna skogsbruket. Idag uppskattats den svenska populationen till drygt 100 000 par, vilket beräknas utgöra cirka 17 % av den europeiska populationen utanför Ryssland. Trots en påtaglig minskning av det svenska beståndet anses arten inte vara hotad i landet.

A127 Trana

Antalet tranor har ökat markant sedan mitten av 1980-talet, speciellt märkbart i Götaland och Svealand. Tranor häckar numera relativt jämnt spritt i samtliga län. År 2003 beräknades antalet häckande par till åtminstone 15000, kanske över 20000 par. Därtill kommer ett stort antal ungfåglar. Det svenska beståndet utgör 20-38 % av europapopulationen, varför Sverige har ett stort ansvar för arten.

BirdLife International listar tranan som *sårbar* i Europa. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att den globala populationen inte är koncentrerad till Europa, men att arten har en otillfredsställande bevarandestatus i Europa.

A166 Grönbena

Det svenska beståndet av grönbena uppskattas till 50 000-100 000 par. Grönbena är en vanlig häckfågel i mellersta och norra Sverige. I landets södra delar är fågeln mer ovanlig. Grönbena är tillsammans med brushane de vanligaste vadarna på norrländska myrar. Sedan mitten av 1980-talet har grönbenan gått kraftigt tillbaka i södra Sverige. Tillbakagången beror till stor del på utebliven hävd av sankstränder samt torrläggning av våtmarker.

BirdLife international listar grönbena som *declining* i Europa och påpekar att det är viktigt att Europa tar sitt ansvar i artens bevarande. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att dess utbredning inte är koncentrerad till Europa, men att den inom sitt europeiska utbredningsområde har en otillfredsställande bevarandestatus.

A236 Spillkråka

Spillkråkan har under 1900-talet spridit sig söderut i Sverige, troligtvis på grund av att skogsarealen i landets södra del har ökat kontinuerligt. Spillkråkan häckar i samtliga svenska län, dock fåtaligt i Norrlands inland. Det svenska beståndet uppskattas till i storleksordningen 20 000 - 35 000 par. Detta motsvarar ungefär 10 % av det samlade europeiska beståndet på 200 000 - 265 000 par. Beståndet i södra Sverige förefaller vara tämligen stabilt. BirdLife International listar spillkråkan som "secure" i Europa, men menar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande.

A409 Orre

Den svenska populationen har uppskattats till minst 170 000 par (1990-talets mitt). Den svenska andelen av den europeiska populationen (inkl. europeiska Ryssland) är minst 20 %. Många uppgifter från Götaland och Svealand tyder på starkt minskande stammar under 1990-talet.

BirdLife International betecknar orren som *sårbar* i Europa. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att den globala populationen inte är koncentrerad till Europa men att arten har en otillfredsställande bevarandestatus i området.

Sammanfattning av fåglarnas bevarandestatus inom Ulvsjömyrarna

Järpe, trana, spillkråka, grönbena och orre förekommer sparsamt-allmänt i området. Arternas populationsstorlek och dess utveckling är dock okänd. Bevarandestatus oklar men troligen gynnsam.

Uppföljning

För att bedöma naturtypers och arters bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de uppfyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras.

Inväntar nationellt uppföljningsprojekt.

Bilaga

1. Karta över Natura 2000-området
2. Karta med ingående naturtypers utbredning (klart efter basinventeringen)

Referenser

- Fransson, S. 1985. *Myrinventering i Värmland*. (opublicerad)
- Fransson, S. 1958. Stutekärret på Glahöjden i sydvästra Värmland. *Svensk Botanisk Tidsskrift* 52 (1985):1, sida 112-129.
- Länsstyrelsen Värmland, Planeringsavdelningen. *Beslut för Ulvsjömyrarnas naturreservat*. Beslut 1976-05-03. Karlstad
- Natura 2000 – Art och naturtypsvisa vägledning*. Uppdaterat: 03-05-22. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. 1994: *Myrskyddsplan för Sverige*.
- Naturvårdsverket. 2004. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000*. Version 4: 2004-05-07.